

НАСТАВНА ПРОГРАМА

МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
БИРО ЗА РАЗВОЈ НА ОБРАЗОВАНИЕ

СОЛФЕЖ со елементарна теорија на музиката

ОСНОВНО МУЗИЧКО ОБРАЗОВАНИЕ

Сиг. 0905

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
БИРО ЗА РАЗВОЈ НА ОБРАЗОВАНИЕТО
БИРО ЗА РАЗВОЈ НА ОБРАЗОВАНИЕТО

Примено	28.10.2009	Прилог	Вреднос:
Срг единица	07	Број	11211

ДЕВЕТГОДИШНО ОСНОВНО
МУЗИЧКО ОБРАЗОВАНИЕ

Скопје, 2009

Врз основа на член 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа („Службен весник на Република Македонија“ бр. 58/00, 44/02 и 82/08) и член 31 од Законот за основно образование („Службен весник на Република Македонија“ бр. 103/08), министерот за образование и наука ја утврди Наставната програма по предметот *солфеж со елементарна теорија на музиката за деветгодишното основно музичко образование.*

1. ВОВЕД

Наставниот предмет солфез со елементарна теорија на музика е застапен во сите години на 9-годишното основно музичко образование. Со оглед на ваквата позиција на предметот и возраста на учениците целта на солфез во 9-годишното основно музичко образование е да се овозможи нивниот комплексен музички развој: развој на музичките способности преку активно вклучување во музицирањето (пеење, свирење), продлабочување на базичните и стекнување на нови знаења од областа на музичката писменост, запознавање со различни сегменти на музичката култура преку слушање музика и посета на музичките приредби, пројавување на креативни способности. Со тоа, наставата по солфез со елементарна теорија на музика треба да придонесе за поттикнување кај учениците желба активно да се занимаваат со музиката и да биде во тесна поврзаност со свирење инструмент. Како и во претходната година, наставните теми на предметот – мелодиката и ритмиката – се тесно поврзани меѓу себе и даваат широки можности за меѓусебно интегрирање. Наставата по солфез со елементарна теорија на музика треба да вклучува и активности базирани врз слушање музички дела, со цел да се развива музичката перцепција, да се доживуваат музичките изразни средства, карактер, ритам. Наставата се изведува во групи по 9 – 15 ученици.

- Фонд на часови: 2 часа неделно, 72 часа годишно.
- Статус на предметот: задолжителен

1. ЦЕЛИ НА НАСТАВАТА ВО II ОДДЕЛЕНИЕ

Ученикот/ученичката:

- да пројавува навика за култивирано пеење (умерено пеење, без гримаси, дигање на рамења и викање);
- да пројавува способност за пеење на песни со разновидна ритмичко-мелодиска линија;
- да пројавува способност за прецизно интонирање на тонска висина;
- да пројавува способност за следење интонација од инструмент;
- да развива музичка меморија;
- да покажува интерес за слушање музика, посета на концерти и други приредби;
- да се оспособува за активно, внимателно слушање на музиката;
- да развива осет за музичка изразност;
- да пројавува осет за ритам;
- да пројавува умеење да следи ритам (со плескање, тактирање);
- да покажува усогласеност со музиката во музичко - ритмичките активности;
- да развива ориентација во просторот;
- да свири на детски музички инструменти;
- да ги препознава, именува и запишува ногите од виолински клуч (ла мало - ми2) и бас клуч (мала октава);
- да може самостојно да испее лесна мелодиско-ритмичка вежба по ноги;
- да пројавува интерес за изведување на спонтани импровизации на кратки музички мотиви;
- да се поттикнува за сопствено музичко изразување.

2. КОНКРЕТНИ ЦЕЛИ

Тема: МЕЛОДИКА			
Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
<p>Ученикот/ученичката:</p> <ul style="list-style-type: none"> - да го збогатува искуството за музичката уметност; - да развива музички слух; - да развива пејачки глас; - да применува елементи на правилна вокална интерпретација при пеење песни и вежби; - да го проширува опсегот на гласот; - да развива способност за прецизно интонирање на тоновите од скалите Ц-дур и а-молл (природен и хармонска вид); - да го сфаќа поимот молска скала; - да го сфаќа поимот молска скала; - да ги разликува визуелно и на слух природниот и хармонскиот вид на молската скала; 	<ul style="list-style-type: none"> - Мелодиски вежби во виолински клуч во 2/4, 3/4 и 4/4 такт - Тонови (ноги) ла мало и си мало, ре2, ми2 - Скали C-dur и a-moll (природен и хармонски вид) - Повишувалка (диез), снижувалка (бемол), разрешувалка (бекар) - Сол повишено (или сол диез) - Мелодиски примери од народно творештво и музичка литература во C-dur и a-moll 	<ul style="list-style-type: none"> - Молска скала - Природен вид - Хармонски вид - Повишувалка, снижувалка, разрешувалка 	<ul style="list-style-type: none"> - Откривање тонови (ноги) а мало и си мало, ре2, ми2 во виолински клуч. - Откривање на новиот род- молската скала (a-moll-природен вид). - Начинот на добивање молска скала C-dur – a-moll (природен вид). - Воочување на разликите меѓу дурската и молската скала, во случајов C-dur-a-moll. - Објаснување на поимите: повишувалка (диез), снижувалка (бемол) и разрешувалка (бекар). - Откривање на молска скала (a-moll- хармонски вид).

<ul style="list-style-type: none"> - да ги проширува знаењата на нотното писмо; - да го сфати бас-клучот; - да ги развива умеењата за пеење по ноти; - да ги разбира и применува знаците „прв паг-втор паг (прима и секунда волта); - Да стекнува внатрешен музички слух; - да развива чувство за заедничко пеење и пеење во групи. 	<p>(природен и хармонски) (по ноти)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Детски и народни песни и лесни канони во дурски и молски скали по слух - Парлаго читање во бас клуч (мала октава) - Прва октава/втора октава/мала октава (информативно, преку ориентација на клавијатура) - Прв паг“/„втор паг“ (прима и секунда волта) 	<ul style="list-style-type: none"> - Бас клуч - Прва октава/втора октава/мала октава - Прв паг“/„втор паг“ 	<ul style="list-style-type: none"> - Воочување на разликата, односно распоредот на целите и полустепените во C-dur и a-moll (природен и хармонски вид). - Запознавање со бас клуч и откривање на тонови (ноти) од до-мало – до1. - Утврдување на C-dur и a-moll (природен и хармонски вид) преку мелодиски примери од народното творештво и музичка литература, како и преку детски, народни песни и канони. - Користење на претходно научените песни кои во себе содржат прима и секунда волта, за воочување „прв паг“/„втор паг“. - Игри и квизови за утврдување на совладаните поими.
---	--	---	---

Тема: РИТМИКА			
Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
<p>Ученикот/ученичка:</p> <ul style="list-style-type: none"> - да развива чувство за ритам; - да препознава дводелен и троделен метар; - ритмички да изговара бројалки, брзозборки и текстови од песничките; - да ја доживува дводелната поделба на мерната единица; - да ја препознава и применува осмина нога и пауза; - да доживува синкопа во 4/4, 3/4 и 2/4 такт; - да го препознава и сфаќа знакот за продолжување на ногна вредност – лак; - да го применува ритмичкото читање (парлато) на ногниот текст; - да развива способност за прецизно изведување на 	<ul style="list-style-type: none"> - Основна единица за броење: четвртина нога - Тактови 2/4, 3/4 и 4/4 - Дводелна поделба на мерната единица - Осмина нога и пауза - Половина со точка нога и пауза 	<ul style="list-style-type: none"> - Мерна единица - Осмина нога - Осмина пауза - Половина со точка нога 	<ul style="list-style-type: none"> - Потсетување на дводелниот и триделниот метар (2/4 и 3/4 такт) преку песничките и игрите од претходната година и откривање на 4/4 такт. - Објаснување на дводелната поделба на мерната единица преку двосложни зборови. - Откривање на осмина нога и пауза. - Запознавање на синкопа во 4/4 такт (четвртина-половина-четвртина), со знакот за продолжување на ногни вредности - лак. - Запознавање на синкопа во 2/4 такт (осмина-четвртина-осмина), со знакот за продолжување на ногни вредности - лак. - Откривање и утврдување на ногната вредност половина со точка, како и половина пауза со точка.

<p>ритамот; - да следи мелодија со свирење на Орфови инструменти (ритмички).</p>	<p>- Синкопа во 4/4 такт четвртина-половина-четвртина и осмина-четвртина осмина (четвртина како две осмини со лак) во 4/4, 3/4 и 2/4 тактови</p> <p>- Продолжување на нотна вредност со лак</p> <p>- Ритмичко читање во виолински и бас клуч</p> <p>- Устен ритмички диктат</p>	<p>- половина со точка пауза</p> <p>-лак</p>	<p>- Совладување на нотните вредности и четвртина пауза преку слики и апликации.</p> <p>- Утврдување на новите ноги во виолински и бас клуч преку ритмичко читање-парлато.</p> <p>- Игри и квизови за утврдување на совладаните поими.</p>
--	---	--	--

3. ДИДАКТИЧКИ ПРЕПОРАКИ

- Со оглед на возраста на учениците, часот по солфеж треба да вклучува различни видови на музичка дејност,
- Содржините *Мелодика* и *Ритмика* се тесно поврзани, затоа процесот на совладување на одредени проблеми посочени во една од темите често паѓа треба да се одвива преку интеграција со другата тема (на пример, совладувањето на ритмичките проблеми во примерите за солфежирање и свирење на ДМИ).
- Се препорачува слушање музика во изведба на наставникот (музички примери од различни стилови и жанрови) и снимена за воочување на нејзиниот карактер и изразните средства, како и за доживување и совладување на наставните содржини (метроритамот, мелодиски модели).
- Особено се препорачуваат музичко-ритмичките движења за доживување на ритмичките карактеристики на музиката
- Се препорачува користење на ДМИ за поставување на тоновите од скалите C-dug и a-moll за совладување на ритамот, координација на движењата на рацете, просторна ориентација
- За полесно разбирање на знаците за промената на висината на тоновите да се употребуваат кредити во боја (секоја нота во различна боја).
- За посликовито претставување на висината на тоновите и нивното попречно интонирање да се применува фономимијата.
- Како и во I одделение на девет годишното основно музичко образование, наставната тема *Диктаџ* не е предвидена, но наставникот може да изведува активности од тип на лесен усен диктаг базирани на меморирање и пеење со именување на тоновите (свирање на Орфови инструменти) на кратки мелодиски, односно ритмички мотиви.
- Треба да се продолжат активностите сврзани со организацијата и следењето на едукативно-уметничките активности во текот на целата учебна година.

Прейораки за користење на годишниот фонд на часови

Мелодика 42 часа; Ритмика 30 часа.

➤ **Наставни средства:**

- учебник по избор на наставникот, одобрен од страна на министерот
- аудио-визуелни средства (ТВ, DVD- плеер, видеоплеер, компјутер);
- детски музички инструменти;
- дидактички средства и материјали;
- разни извори на учење од непосредната околина (предмети во природата и околината);
- визуелни средства (слики, фотогафии, апликации и сл.);
- Интернет, образовни софтвери.

4. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Во текот на наставата редовно се следат и вреднуваат постигањата на учениците, се прибираат показатели за нивните активности, мотивираноста за музичкото изразување, ангажираноста на учениците, посветеноста во работата, како и тимската работа (формативно оценување).

При следењето на постигањата на учениците, наставникот треба особено да внимава кон индивидуалниот пристап во постигањата на секое поединечно дете.

Во текот на наставата редовно се следи развојот на секој ученик. На крајот од годината се препорачува одржување на јавен час отворен за родителите и други наставници на кој учениците би имале можност да ги претстават активностите застапени во текот на учебната година и своите постигања.

- Оценувањето е описно (со краток опис).

5. ПРОСТОРНИ УСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Програмата во однос на просторните услови за реализација се темели на Нормативот за простор и наставни средства за основно музичко училиште донесен од страна на министерот за образование и наука.

6. ОЧЕКУВАНИ РЕЗУЛТАТИ

Ученикот/ученичката:

- да пројави навика за култивирано пеење (умерено пеење, без гримаси, дигање на рамења и викање);
- да пројави способност за пеење на песни со разновидна ритмичко-мелодиска линија;
- да пројави способност за прецизно интонирање на тонска висина;
- да пројави способност за следење интонација од инструмент;
- да развива музичка меморија;
- да покаже интерес за слушање музика, посета на концерти и други приредби;
- да се оспособува за активно, внимателно слушање на музиката;
- да развива осет за музичка изразност;

- да пројави осет за ритам;
- да пројави умеење да следи ритам (со плескање, тактирање);
- да покаже усогласеност со музиката во музичко - ритмичките активности;
- да развива ориентација во просторот;
- да свира на детски музички инструменти;
- да ги препознае, именува и запишува нотите од виолинскиот клуч (ла мало – ми2) и бас клуч (мала октава);
- да може самостојно да испее лесна мелодиско-ритмичка вежба по ноти;
- да пројави интерес за изведување на спонтани импровизации на кратки музички мотиви;
- да се пројави желба за сопствено музичко изразување.

7. НОРМАТИВ ЗА НАСТАВЕН КАДАР

Воспитно-образовната работа во прва година може да ја изведува лице кое завршило:

- факултет за музичка уметност – оддел за музичка теорија и педагогија;
- факултет за музичка уметност – оддели за:
 - композиција;
 - диригирање;
 - музикологија;
 - етномузикологија;

(Приоритетот е според горенаведениот редослед.)

ПОТПИС И ДАТУМ НА УТВРДУВАЊЕ НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Наставната програма по солфеж со елементарна теорија на музиката за деветгодишно основно музичко образование, на предлог на Бирото за развој на образованието, ја утврди

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА

Бр. 10-3 265/1

21-10-2009 200__ год.
С К О П Ј Е

_____ 2009 година

Скопје

Никола Тодоров

